

Defensa de la línia del cel (per Albert Punsola)

30/01/2006

ALBERT PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-
PUNSOLA-44)

Periodista

Qui de nosaltres no ha experimentat la curiosa sensació de contemplar amb uns altres ulls aquella persona a qui no podia ni veure? Ens inquietava la seva forma de parlar, la seva forma de vestir. Diguem-ho clar: la seva sola presència. I de sobte ens diuen que li passarà una de grossa. Es aleshores quan, gairebé sense explicació,

el menyspreu es torna interès i fins i tot ens sentim estranyament impulsats a fer alguna cosa per ella. Som humans i aquest procés es pot fer extensiu a tot allò que hem creat. Les tres xemeneies de Sant Adrià estan en perill de desaparèixer. L'Ajuntament de la població i Endesa -la propietària- han signat un conveni per obrir en un termini breu, encara per decidir, un nou grup de cicle combinat al marge dret del Besòs. Les noves instal·lacions deixaran els dos grups actuals -les tres xemeneies- fora d'ús. L'acord contingut en el conveni no inclou el destí de la vella central, però Endesa ha dit que vol enderrocar-la perquè no li troba cap valor arquitectònic. En una època en què els bancs determinen el valor de la pintura no ha de sorprendre que les empreses energètiques facin el mateix amb l'arquitectura. Afortunadament, però, Endesa no té l'última paraula i el debat públic obre l'esperança a altres solucions. **Tres consideracions** En el debat, de menys abast del que seria desitjable, hi ha tres aspectes que destaquen de manera especial: l'estètic, el sentimental i l'econòmic. L'estètica és un terreny relliscós. La torre Eiffel o La Pedrera no existirien a hores d'ara si les opinions dominants en el seu temps haguessin prevalgut. Els dictats de l'estètica sempre estan moguts per mecanismes ocults, que no són altres que la concepció profunda que es té del món. I això és vàlid pel que s'ha construït i pel que, afortunadament, no ha arribat a bon port. Els deliris megalòmans que Albert Speer volia materialitzar a Berlín als anys 30 il·lustren perfectament aquesta dimensió. L'estètica en el seu vessant creatiu o en el destructiu -que també el té- és qualsevol cosa menys un territori neutral. L'aspecte sentimental té poc a veure amb l'estètic. Tots nosaltres desvinculem un de l'altre contínuament en la nostra vida íntima. Per exemple, quan ens hem enfurismat en descobrir que aquella col·lecció de cromos d'ínfima qualitat, però tan vinculada a records de la infantesa, ha estat llençada a les escombraries sense permís. Curiosament, de les opinions recollides en el web municipal de Sant Adrià respecte al futur de les tres xemeneies en destaquen dues centrades -legítimament- en els sentiments. Una és la del quart tinent d'alcalde d'ICV-EUiA que ha dit que 'les xemeneies han de quedar dretes com a símbol de la repressió franquista sobre els treballadors'. L'altra, d'un regidor del PP, fa el plantejament invers: 'No té sentit conservar-les com a símbol perquè representen un passat gens agradable'. Un passat desagradable -visió coincident- pot justificar alhora l'indult o la condemna. Aquesta via porta a un debat intel·lectual apassionant però probablement no a la millor solució per a la qüestió que ens ocupa. I, finalment, les consideracions econòmiques. L'economia, com a reina del nostre temps, arriba com sempre per aportar la llum de l'objectivitat necessària a un escenari abocat a la confusió dels criteris subjectius. Un regidor de CiU -segons la mateixa font indicada anteriorment- ha dit que 'els costos de les diferents operacions han de marcar la pauta a seguir. No hem de prendre la decisió amb el cor perquè els diferencials econòmics poden arribar a ser molt grans'. Amb xemeneies o sense, el cas és que aquest 'no man's land' serà a mig termini una zona residencial que donarà continuïtat a la trama urbana que ve de Barcelona i que ha d'enllaçar amb la de Badalona. L'acció urbanística, orientada a restaurar el maltractat front marítim dels municipis, està garantida en qualsevol cas. El matís es troba en que, si desapareixen les xemeneies, el nombre d'habitatges que es podrà edificar serà més gran. L'objectivitat de l'enfocament econòmic era doncs aparent. Interès objectiu és gairebé sempre una altra

forma de dir més negoci. **Vot de qualitat** Naturalment que els tres aspectes comentats han de comptar en la decisió que es prengui però cap d'ells ha de tenir, per dir-ho d'alguna manera, el vot de qualitat. Tots tres aporten consideracions interessants però també comparteixen importants insuficiències. Unes insuficiències que es poden resumir en una de sola: manca de distanciament. Pensar en una idea de bellesa determinada, en la valoració d'una època passada o en fer més o menys pisos ens lliga massa curt a la nostra conjuntura actual. Els decennis que vénen alteraran substancialment el que ara es pot distingir com un conjunt d'arguments ben fonamentats fins al punt que els pot convertir en arbitraris. El valor real de les tres xemeneies de Sant Adrià és que, amb la seva forta presència física, han esdevingut un testimoni monumental d'una forma particular de relació entre el ser humà i el seu entorn. Una relació de tipus civilitzador que es basa en la voluntat radical de transformar el món, tot combinant les forces naturals i artificials per produir energia. Aquesta és el veritable motor de la humanitat contemporània que, fins ara, ha transcendit les ideologies i els avatars econòmics i que, potser sense ser-ne conscients del tot, vivim amb autèntica fe. L'aire catedralici de la tèrmica de Sant Adrià potser en sigui un reflex. El 1955 un historiador britànic va crear el concepte d'arqueologia industrial. Cinquanta anys després, ningú discuteix el concepte i el patrimoni industrial i tecnològic és apreciat aquí i arreu. Les dificultats inicials que va viure aquest àmbit de la cultura estaven també relacionades amb la manca de distanciament. Com es podia aplicar la mateixa mirada que es feia servir per valorar un molí medieval a elements tan propers com fàbriques o centrals d'energia? Catalunya té bons exemples de preservació del patrimoni industrial i el turisme que hi està vinculat encara ha de viure els seus millors dies. Alguns habitatges nous bastits sobre antigues factories han preservat algun element d'aquestes edificacions industrials com un atractiu més de la promoció. Quan la tendència és a valorar cada cop més aquest patrimoni seria poc coherent acabar amb una mostra remarcable com són les tres xemeneies que, a més, han esdevingut un símbol de Sant Adrià i un element emblemàtic de la línia del cel de tota la conurbació de Barcelona. **Referent cívica** Cal afrontar el debat de les xemeneies de Sant Adrià amb la major amplitud possible. En aquest procés és imprescindible la concurrència d'un criteri deslliurat de les conjuntures. Un bon criteri que ha de considerar els diversos interessos, opinions, sensibilitats però posant-los al seu lloc raonadament. El problema és qui l'ha d'aportar. De moment tot es mou en l'arena política i es parla de referèndums populars per ajudar a la decisió final. Però arena és polseguera, i sorra als ulls, i aquí cal veure les coses amb una nitidesa especial. On és l'Observatori Català del Paisatge? On és la Universitat? Per què una vall de l'interior pot aixecar tantes passions i els escenaris urbans tanta indiferència? No tot és preocupant. Afortunadament, molts dels representants polítics de Sant Adrià estan pensant en la possibilitat de donar nova vida a la central amb projectes de caire cívica. Per a un Museu de l'energia no hi hauria millor ubicació possible. I l'art? La Tate Modern de Londres llueix dins una antiga central elèctrica i és un dels principals atractius de la capital britànica. No deien que el MACBA buscava un edifici per exhibir el seu ric fons, massa gran per mostrar-se en el minúscul edifici de Richard Meier al Raval? Si un projecte és prou ambiciós i atractiu els recursos arribaran. La discussió sobre el destí de les tres xemeneies del Besòs i especialment les propostes d'enderrocament no tenen res de singular. S'emmarquen en una tendència existent en aquest país d'enterrar tot el passat que destorba la pulcritud -més mental que física- en què ens hem instal·lat. Ens pensem que fem un país ric per traçar autovies, aixecar hotels o dibuixar rotondes a la francesa. L'autèntica riquesa és saber preservar allò que ha servit per expressar la nostra manera de fer en un moment determinat i ahora ens ha configurat tal com som. Els països avançats incorporen tot el passat, el més brillant i el més ombrívol, al patrimoni col·lectiu.

Share 0

Tuit

(<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/opinio/defensa-de-la-linia-del-cel-per-albert-punsola>)

(<https://www.sostenible.cat/print/opinio/defensa-de-la-linia-del-cel-per-albert-punsola>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

[\(rss.xml\)](#)